

Brief van Luther aan George Spenlein (1516)

Aan de vrome en toegewijde broeder George Spenlein, Augustijneneremiet in het klooster Memmingen, die ik in de Heere mag liefhebben. Genade en vrede in God de Vader en de Heere Jezus Christus!

Hartelijk geliefde broeder George, hierbij laat ik je weten, dat ik je achtergelaten spullen voor het grootste deel verkocht heb, ik heb er twee-en-een-halve gulden voor kunnen maken: één gulden voor het Brusselse kleed, een halve voor het grote Eisenachse boek ¹ en een gulden voor de pij en een paar andere dingen. Er is nu nog wat over, waaronder de Eclogae Baptistae ² en je verzameling aantekeningen, die zul je wel niet kwijtraken. Ik heb er tenminste geen koper voor kunnen vinden. Die twee-en-een-halve gulden heb ik in jouw naam aan de eerwaarde Pater Vicaris ³ afgedragen. Je bent hem nu nog een halve gulden schuldig. Je moet maar zien wat je doet: die nog afbetalen of hem vragen om kwijtschelding. Ik heb gemerkt, dat de hoogerwaarde Pater zeer op je gesteld is, het zal zeker niet moeilijk zijn, hem te bewegen om je dat bedrag maar kwijt te schelden.

Overigens zou ik graag weten, hoe het eigenlijk van binnen met je gesteld is, of je eindelijk genoeg hebt van je eigen gerechtigheid en leert om op Christus' gerechtigheid een nieuw leven te bouwen. Want veel mensen worden tegenwoordig aangegrepen door de verzoeking tot zelfverheffing, in het bijzonder zij die zich met alle kracht inspannen om vroom en deugdzaam te worden. Zij weten niet van de gerechtigheid Gods, aan ons - in Christus - zo rijkelijk en onniet geschonken, en daarom proberen ze om uit eigen kracht net zolang goed te leven, totdat ze, naar ze menen, voor God kunnen bestaan als mensen, met deugden en verdiensten rijk versierd. Toch is dat een onmogelijke zaak. Toen je nog bij ons was, leefde je ook in die waan, ik mag wel zeggen in die waanzin - ikzelf trouwens ook, en nog steeds heb ik tegen dat waandenkbeeld te vechten, want ik ben er nog niet geheel los van.

Daarom, mijn beste broeder, leer Christus kennen, en wel de Gekruisigde. Leer Hem lofzingen en aan jezelf vertwijfelen. Zeg tegen Hem: "U, Heere Jezus, bent mijn gerechtigheid en ik ben Uw zonde. U hebt het mijne aangenomen en mij het Uwe gegeven. Wat U niet was, nam U aan en wat ik niet was, hebt U mij gegeven." Pas er voor op nooit zo'n vlekkeloosheid na te streven dat je in eigen oog geen zondaar meer zou willen schijnen of het in het geheel niet meer zou willen zijn. Christus woont immers slechts onder zondaren. Daartoe kwam Hij uit de hemel, waar Hij onder louter rechtvaardigen woonde, om bij zondaren Zijn intrek te nemen. Bedenk steeds opnieuw, hoe groot Zijn liefde is en je zult Zijn aller-zoetste troost aanschouwen. Als wij tenslotte toch nog door eigen moeite en zelfkwellingen tot gewetensrust willen komen - waartoe is Hij dan gestorven? Nee, alleen in Hem, door de getrooste vertwijfeling aan jezelf en je eigen werken, zul je vrede vinden. Leer dan van Hem, dat Hij Zijn gerechtigheid tot jouw eigendom maakt, waar Hij je aannam en jouw zonden tot de Zijne maakte. Als je dit vast en stellig gelooft - en dat moet je, want vervloekt is hij die het niet gelooft! - wees dan ook op jouw beurt bereid de broeders die nog ondeugdzaam leven en op dwaalwegen gaan, te helpen, draag ze

met geduld. Maak hun zonden tot de jouwe en als er iets goeds in je is, laat zij daaraan deelhebben. De apostel zegt immers: U moet elkaar dragen, zoals Christus u draagt, tot eer van God. En ergens anders zegt hij: Ieder moet gezind zijn, zoals ook Christus Jezus was, Die, hoewel Hij in Goddelijke gedaante was, het aan God gelijk zijn niet als een roof achtte, maar daarvan afstand deed, enzovoort. Ook jij moet het niet als een roof achten en het niet alleen voor jezelf houden, wanneer je jezelf beter voorkomt dan de anderen. Ontdoe je toch van je eigen ik, vergeet jezelf, word hun gelijk en draag ze.

Jammerlijk staat het immers met de gerechtigheid van die mens die geen omgang wil hebben met anderen, omdat ze in zijn ogen slechter zijn en die op vlucht en eenzaamheid zint, terwijl hij juist bij hen moest blijven, om ze met zijn geduld, gebed en voorbeeld tot zegen te zijn. Wie zo doet, begraaft het talent, dat de Heere hem gaf, en laat er zijn mededienstknechten niet in delen, wat we toch verplicht zijn. Als je werkelijk een lelie of roos van Christus wilt zijn, moet je er maar op rekenen, dat je onder doornen moet verkeren. Pas maar op, dat je niet door ongeduld, door onbezonnen over anderen te oordelen of geheime hoogmoed zelf een doorn wordt. Het rijk van Christus staat midden onder Zijn vijanden, zegt de psalmdichter. Denk jij dan, dat jij wél midden onder vrienden kunt leven? Dan is er iets niet in orde. Werp je op je knieën voor de Heere Jezus en vraag Hem om hulp. Hij zal je alles leren. Houd maar in gedachten, wat Hij voor jou en ons allen gedaan heeft, dan zie je vanzelf, wat jij voor anderen moet doen. Als Hij slechts onder goede en vrome mensen had willen leven en voor vrienden had willen sterven, dan vraag ik je: voor wie zou Hij dan gestorven zijn – of met wie zou Hij ooit geleefd hebben? Leef dus op dezelfde manier mijn broeder, en bid voor mij; en de Heere mag met je zijn.

Wittenberg, woensdag na Misericordias Domini 1516
Uw broeder Maarten Luther Augustijn

- 1: De Summulae totius logica van Jodocus Trutvetter.
- 2: De Eclogae van Baptista Mantuanus.
- 3: Johann von Staupitz